

**Η διδασκαλία της ενότητας «Κυκλαδικός πολιτισμός» με αξιοποίηση των
διαδικτυακών πηγών.**

***Γιακουμάτου Τερέζα, Φιλολόγος, επιμορφώτρια νέων τεχνολογιών
Αιγαίου 28B, Αίγλη, Γλυφάδα, Τ.Κ.16561, e-mail: tgiakoum@de.sch.gr***

Περίληψη

Στην εισήγησή μας επιχειρείται η παρουσίαση μιας σειράς δραστηριοτήτων για τη διδασκαλία του μαθήματος του Κυκλαδικού πολιτισμού όπως αυτές διαμορφώθηκαν μέσα από την εμπειρία της εφαρμογής στα σχολεία του «Οδυσσέα» κατά τη διάρκεια της επιμορφωτικής δραστηριότητας. Παρουσιάζεται η προσέγγιση στο θέμα, τα προτερήματα όπως και τα μειονεκτήματα μίας πειραματικής διδασκαλίας μέσα από τις παρατηρήσεις που έγιναν από τους διδάσκοντες.

Summary

We shall attempt to present a series of activities for the teaching of the subject, "Cycladic civilisation" which resulted from the experience of Odysseia being implemented in schools during the teachers training period. We shall approach the subject, the advantages as well as the disadvantages of experimental teaching through the criticisms made by the teachers.

Μπορεί ένα εργαστήριο υπολογιστών να υποστηρίξει το μάθημα της ιστορίας; Μπορεί αν δεσμευτούμε να αλλάξουμε το παραδοσιακό πρότυπο διδασκαλίας που στηρίζεται στην αναμετάδοση ιστορικών πληροφοριών. Η ιστορία είναι ένα συναρπαστικό μάθημα εξαιτίας ακριβώς της μεθόδου της και του τρόπου σκέψης που αυτή απαιτεί. Οι περισσότεροι φιλόλογοι όμως θυμόμαστε με νοσταλγία τα χρόνια που ανακαλύπταμε την ιστορία και τις μεθόδους της – η σχολική ιστορία είναι άλλο ζήτημα. Το μάθημα ζητά την ανανέωση μέσα από την αντικατάσταση της αναμετάδοσης με την αναζήτηση της πληροφορίας και οι νέες τεχνολογίες είναι σε θέση να μας διευκολύνουν.

Το ζητούμενο είναι η ιστορική σκέψη όπως αυτή αναπτύσσεται μέσα από την αξιολόγηση και ερμηνεία των τεκμηρίων, μέσα από την κατανόηση των απόψεων ατόμων και ομάδων όπως και των ιστορικών εννοιών. Δεν ανήκει στους στόχους μας η συσσώρευση πληροφοριών για μία εποχή αλλά η κατανόηση του παρελθόντος ώστε να αποκτήσουμε αίσθηση του παρόντος.¹ Το μάθημα της ιστορίας συρρικνώνεται στα αναλυτικά προγράμματα και εξωθείται στα μαθήματα επιλογής καθώς δεν μπορεί να αποκαταστήσει μία διάφανη σχέση με την αγορά εργασίας. Είναι παρεξηγημένο το μάθημα; Σίγουρα υπάρχει πεδίο έρευνας για τις απόψεις των μαθητών αναφορικά με το μάθημα αλλά και των υπευθύνων σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής.

Οι περισσότεροι φιλόλογοι –όπως είχα την ευκαιρία να διαπιστώσω στα πλαίσια των επιμορφωτικών συναντήσεων νιώθουν έκπληξη όταν ακούν για πρώτη φορά προτάσεις για παιδαγωγική αξιοποίηση του υπολογιστή στις ανθρωπιστικές επιστήμες και ειδικότερα για το μάθημα της ιστορίας.

Το πρόγραμμα Οδύσσεια μας έδωσε την ευκαιρία να ασχοληθούμε με το σχεδιασμό εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων ώστε να αμβλυνθεί η κυρίαρχη πρακτική στο ελληνικό σχολείο της βιβλιοκεντρικής παρουσίασης. Στα πλαίσια της

¹ Μ. Ρεπούση, Α. Τσιβάς Το μάθημα της ιστορίας στο περιβάλλον του υπολογιστή. Πρακτικά Πανελληνίου συνεδρίου Πληροφορική και εκπαίδευση, σ.313 Ιωάννινα 1999

εργασίας μας ως επιμορφωτές εντοπίζουμε περιπτώσεις όπου το διδακτικό μέσο του υπολογιστή μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά προς τον εμπλουτισμό και την προώθηση της διδασκαλίας μας. Μπορούμε να επιτύχουμε μία δυναμική αλληλοσυμπλήρωση των διδακτικών μέσων χωρίς να φιλοδοξούμε να επιφέρουμε τομές και επαναστάσεις στο χώρο της πολύπαθης εκπαίδευσης. Το σχολικό εργαστήριο προσφέρεται για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων ομαδικής εργασίας, δημιουργικότητας και διαθεματικής προσέγγισης. Το διαδίκτυο είναι σε θέση να διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ των σχολικών μονάδων και να εξασφαλίσει τον πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα μιας ιστορικής εργασίας.

Τα πολυμέσα έρχονται δυναμικά να υποστηρίξουν την εργασία μας και δειλά δειλά έχουν εμφανιστεί κάποιοι ελληνικοί τίτλοι στις προθήκες των καταστημάτων. Δυστυχώς υπάρχουν ελληνικά λογισμικά που κυκλοφόρησαν μόνο στα αγγλικά καθώς οι εταιρείες αποφάσισαν ότι δεν υπάρχει αρκετά μεγάλο αγοραστικό κοινό ώστε να τολμήσουν μία επένδυση.

Ιστορία όμως χωρίς πηγές δεν νοείται. Κι εδώ καταδεικνύεται η ένδεια μας σε βάσεις δεδομένων, σε ψηφιοποιημένα αρχεία. Τα ίχνη που άφησαν οι ανθρώπινες κοινωνίες του περασμένου αιώνα χαρακτηρίζονται από εξαιρετική ποικιλία. Μεμονωμένοι οργανισμοί ευτυχώς εργάζονται για τη διαφύλαξή τους. Πόσοι όμως επενδύουν στην ψηφιοποίησή τους και σχεδιάζουν να τις διαθέσουν στους ερευνητές οργανωμένες σε βάσεις δεδομένων; Το Ελληνικό σχολείο έχει ανάγκη από προσπάθειες ανάλογες της εντυπωσιακής προσφοράς του ΙΜΕ να χαρίσει στο διαδίκτυο την Ελληνική Ιστορία. Είναι οδυνηρό να καταφεύγουμε στις βάσεις δεδομένων Πανεπιστημίων του εξωτερικού για να αναζητήσουμε πρόσβαση σε ελληνικά κείμενα και να τα βρίσκουμε μεταφρασμένα στην Αγγλική. Ακόμα και το μεγαλύτερο μέρος των κειμένων αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων διατίθεται στο διαδίκτυο στο πρωτότυπο με αγγλική μετάφραση.

Ως ελάχιστη συμβολή προς την κατεύθυνση της ανανέωσης της σχολικής ιστορίας ακολουθεί η παρουσίαση ενός σχεδίου μαθήματος το οποίο διαμορφώθηκε και αναθεωρήθηκε πολλές φορές χάρη στις παρατηρήσεις των συναδέλφων μέσα

στα πλαίσια των επιμορφωτικών συναντήσεων στα σχολεία της Οδύσσειας. Με πολύ απλά μέσα θα δείξουμε πως μπορούμε να καλέσουμε τους μαθητές μας σε ένα ταξίδι ανακάλυψης.

Στο σχέδιο μαθήματος που παρουσιάζεται αξιοποιείται η πρόσβαση στο διαδίκτυο και δίνεται έμφαση στην αυτενέργεια, στη συμμετοχή, στο διάλογο, στη δημιουργική έκφραση όπως και στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας των παιδιών. Το συγκεκριμένο σχέδιο μαθήματος απευθύνεται σε μαθητές της Α΄ Γυμνασίου κι αναφέρεται στην ενότητα «Η εποχή του χαλκού στην Ελλάδα». Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2000-2001 προστέθηκε στη διδακτέα ύλη της Β΄ Γυμνασίου το μάθημα «Αρχαία Ελλάδα Ο τόπος και οι άνθρωποι» όπου υπάρχει σχετικό κεφάλαιο «Τα νησιά του Αιγαίου».

Οι διδακτικοί στόχοι που επιδιώκονται περιλαμβάνουν τον εμπλουτισμό των γνώσεων των μαθητών για τη γεωγραφική περιοχή των Κυκλάδων, όπως και της μελέτης της σχέσης που αναπτύσσεται ανάμεσα στο περιβάλλον και στον πολιτισμό.

Περιλαμβάνει μία σειρά δραστηριοτήτων από τις οποίες ο καθηγητής από κοινού με τους μαθητές του μπορούν να επιλέξουν. Ο καθηγητής επιδιώκει μαζί με τους μαθητές να προτείνει, να βρει λύσεις, είναι συνερευνητής. Δεν παρεμβαίνει διαρκώς αλλά κινείται προς τη δημιουργία κατάλληλου μαθησιακού περιβάλλοντος. Οι μαθητές συλλέγουν πληροφορίες, τις επεξεργάζονται, τις σχολιάζουν τις κατατάσσουν και τις αναλύουν αναπτύσσοντας συσχετίσεις ώστε να μπορέσουν να καταλήξουν σε ερμηνείες. Το υλικό που προσφέρεται παρουσιάζεται ελκυστικά καθώς η ποιότητα των εικόνων είναι ανώτερη αυτής των διδακτικών εγχειριδίων και εποπτικά εφόσον μας παρέχεται η δυνατότητα να επεξεργαστούμε π.χ. ένα κυκλαδικό ειδώλιο περιστρέφοντάς το ώστε να αντιληφθούμε τις διαστάσεις του. Κάθε μία από τις δραστηριότητες στοχεύει στο να ανακαλύψουν τη σχέση του παρελθόντος με το παρόν. Οι Κυκλαδίτες της εποχής του χαλκού ζωντανεύουν μέσα από τα αντικείμενα καθημερινής χρήσης τους όταν τα αναγνωρίζουμε στα

Μουσεία που αποτυπώνουν τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα θυμάται το παρελθόν της.

Οι μαθητές αρχικά παρακολουθούν μία παρουσίαση όπου έχουν την ευκαιρία να δουν το χάρτη των Κυκλάδων και να αποκτήσουν εύκολα πρόσβαση στις σελίδες του διαδικτύου όπου παρουσιάζονται τα κυκλαδίτικα μουσεία. Διευκολύνει ιδιαίτερα να είναι συγκεντρωμένες όλες οι διευθύνσεις που θα επισκεφθούμε οργανωμένες με δεσμούς που θα μας μεταφέρουν εύκολα στο πλούσιο εικονογραφικό υλικό που υπάρχει στο διαδίκτυο.

Οι δεσμοί αρχικά μας κατευθύνουν στο δικτυακό τόπο του Υπουργείου πολιτισμού όπου έχουμε την ευκαιρία να δούμε μέσα από τον πολιτιστικό χάρτη σε ποια νησιά υπάρχουν μουσεία με ευρήματα της εποχής του χαλκού².

Στη συνέχεια επισκεπτόμαστε τον δικτυακό τόπο του Κυκλαδικού μουσείου³ για να εξετάσουμε περισσότερο λεπτομερειακά κάποια ευρήματα χαρακτηριστικά του Κυκλαδικού πολιτισμού ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2000 έχουμε στη διάθεσή μας και τις σελίδες του ΙΜΕ⁴ οι οποίες είναι οργανωμένες σε θεματικές ενότητες. Οι μαθητές έχουν στη διάθεσή τους χρονολόγιο των περιόδων του Κυκλαδικού πολιτισμού, διαδραστικούς χάρτες που μας μεταφέρουν σε θέσεις ευρημάτων ανά περίοδο, όπως και πλούσιο υλικό που καλύπτει τα θέματα της κατοίκησης, της κοινωνικής οργάνωσης, της θρησκείας, της οικονομίας και των τεχνών.

Η πρώτη δραστηριότητα, αυτή της παρατήρησης του χάρτη έχει ως στόχο να ασκήσει τους μαθητές στην εξαγωγή συμπερασμάτων μέσα από την καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του νησιωτικού συμπλέγματος.

Οι μαθητές καλούνται να δικαιολογήσουν το όνομα «Κυκλάδες». Ο διδάσκων έχει την ευκαιρία να ανιχνεύσει εναλλακτικούς τρόπους στην προώθηση της μάθησης. Το λάθος είναι ευπρόσδεκτο και αξιοποιήσιμο αφού η διαδικασία «απόσβεσής» του προωθεί τους διδακτικούς μας στόχους βάζοντας το μαθητή μας στη διαδικασία εναλλακτικών δοκιμών.

² http://www.culture.gr/2/21/toc/cult_map_gr.html

³ <http://www.cycladic-m.gr/>

Στη συνέχεια και μέσα από τη διερεύνηση της σχέσης του κυκλαδίτη με τον τόπο του οι μαθητές αντιλαμβάνονται ότι η έννοια του τόπου περιλαμβάνει μία μεγάλη ποικιλία φυσικών στοιχείων με τα οποία οι άνθρωποι έρχονται σε επαφή με διαφορετικούς κάθε φορά όρους μέσα στη διάσταση του χρόνου. Καταφαίνεται πως το βάρος πέφτει στη διατύπωση ουσιαστικών ερωτήσεων από την πλευρά του διδάσκοντα σχετικά με τη χρήση τότε και την κατάχρηση σήμερα των φυσικών πόρων. Οι μαθητές της Πάρου και της Μήλου που το τοπίο τους έχει υποστεί δραματικές αλλαγές από τα λατομεία σίγουρα έχουν πολλά να συνεισφέρουν σε αυτή τη συζήτηση. Κάτι που δεν δοκιμάστηκε ακόμα είναι η ανάπτυξη ενός πίνακα ανακοινώσεων των μαθητών όπου θα καταθέτουν τις προτάσεις τους για την ορθολογική αξιοποίηση των φυσικών πόρων. Θα μπορούσαν ακόμα να επεκτείνουν την έρευνά τους με συνεντεύξεις από οργανώσεις προστασίας περιβάλλοντος που δραστηριοποιούνται στην περιοχή.

Ακολουθεί η περιήγηση στις σελίδες των μουσείων όπου οι μαθητές καταγράφουν τα ευρήματα που παρουσιάζονται. Ταξινομούν στο τετράδιό τους τα ευρήματά τους ανάλογα με το υλικό. Δίνεται χρόνος για συζήτηση ώστε να διερευνηθεί η ύπαρξη συγκεκριμένων υλικών (οψιανός – μάρμαρο) στα Κυκλαδίτικα νησιά.

Σειρά έχουν κάποια ιδιαίτερα σκεύη του Κυκλαδικού πολιτισμού. Εδώ συζητείται η χρησιμότητα τους. Οι μαθητές καλούνται να διατυπώσουν υποθέσεις στηριγμένες σε επιχειρήματα. Μπορούν είτε να περιοριστούν στο ρόλο του αρχαιολόγου-ερευνητή είτε να γράψουν τη δική τους λεζάντα ως επιμελητές των μουσείων για ένα εύρημα της αρεσκείας τους. Εδώ όσες φορές παραβρέθηκα στη διδασκαλία είχα την ευκαιρία να παρατηρήσω την πρωτοτυπία της σκέψης των μαθητών. Καθώς βρίσκονται αντιμέτωποι με το «πρόβλημα» προσπαθούν να συνδυάσουν εκδοχές εφαρμόζοντας τα γνώσεις τους και την εμπειρία τους. Έχουν την ευκαιρία μέσα από αυτή τη διαδικασία να κατανοήσουν ότι η ιστορία δεν είναι κατασκεύασμα κάποιων ανθρώπων αλλά υπάρχει γύρω μας αποτυπωμένη στα

⁴ <http://www.ime.gr/chronos/02/islands/gr/>

αντικείμενα και στα σύμβολα. Το ιστορικό παρελθόν δεν είναι μακρινό και αδιάφορο αλλά συνδέεται με το παρόν και την καθημερινότητα και προσδιορίζει πολλά στοιχεία της ταυτότητας του. Δίνουμε την ευκαιρία στους μαθητές να αποκτήσουν γνώση της πλούσιας ποικιλίας πολιτιστικής κληρονομιάς των Κυκλάδων. Η έννοια της συνέχειας και της μεταβολής στη διάρκεια του χρόνου μπορεί να αποτελέσει τη βάση του συλλογισμού μας. Συχνά διαπιστώνονται παρανοήσεις από την πλευρά των μαθητών όπως π.χ. ότι οι πρόγονοί μας τοποθέτησαν τα αντικείμενα στα μουσεία για να τα κληρονομήσουν οι επόμενες γενεές.

Σε κοινά πλαίσια κινούνται και οι επόμενες δραστηριότητες και συγκεκριμένα αυτές της άντλησης πληροφοριών από τα ειδώλια των μουσικών για τις συνήθειες των Κυκλαδιτών και για τα έπιπλα της εποχής. Εδώ πρωταγωνιστικό ρόλο αναλαμβάνουν οι δεξιότητες της παρατήρησης, της διατύπωσης απλών ερμηνειών και του ελέγχου των υποθέσεων. Οι μαθητές κατανοούν ότι οι ερμηνείες δεν είναι οριστικές και αμετάκλητες αλλά υπόκεινται σε πολλαπλές προσεγγίσεις.

Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών προσεγγίζεται με τη σύγκριση ειδωλίων και έργων του Modigliani όπου καλούνται να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές. Μερικοί μαθητές ζήτησαν να σχεδιάσουν οι ίδιοι ειδώλια και έτσι μπορέσαμε να εντοπίσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

Στη δραστηριότητα της επιλογής πέντε αντικειμένων που θα τοποθετηθούν σε μία κιβωτό για να διαφυλάξουν την ιστορική μνήμη οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν και να επιχειρηματολογήσουν ως προς τις επιλογές τους. Σίγουρα ήταν μία δραστηριότητα που τους κινητοποίησε ευχάριστα.

Η δραστηριότητα του επανασχεδιασμού σελίδων του υπουργείου πολιτισμού και της δημιουργίας μικρών εικονικών μουσείων των νησιών προήλθε περισσότερο από τις παρατηρήσεις μαθητών μας ότι δηλαδή δεν είναι απόλυτα αντιπροσωπευτικές οι σελίδες του υπουργείου πολιτισμού. Είναι όμως ιδιαίτερα

απαιτητική σε χρόνο και μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο στα πλαίσια μιας συνθετικής εργασίας.

Μερικοί καθηγητές επέλεξαν να ασκήσουν τους μαθητές στις δεξιότητες της περιγραφής αναθέτοντάς τους να περιγράψουν ένα ειδώλιο ή οποιοδήποτε αντικείμενο της αρεσκείας τους συνδυάζοντας το μάθημα με την ενότητα περιγραφή του μαθήματος της Γλώσσας.

Οι δραστηριότητες στοχεύουν τόσο στην εμπέδωση των στόχων της ενότητας όσο και στην καλλιέργεια της ερευνητικής διάθεσης των μαθητών. Επιτρέπουν στον εκπαιδευτικό να σχεδιάσει τη διδασκαλία του ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες των μαθητών του. Μπορεί π.χ. να δώσει το βάρος στα ευρήματα του νησιού της επιλογής των μαθητών του. Προσπαθήσαμε μέσα από τις δραστηριότητες να αναδείξουμε τις θεωρητικές παιδαγωγικές παραδοχές και οργανώσαμε την προσέγγισή μας μέσα από έννοιες κλειδιά, επιμέρους θέματα (π.χ. φυσικό περιβάλλον) και μέσα από τις διαστάσεις του τόπου – χρόνου και του ανθρώπινου παράγοντα.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε είχαν να κάνουν περισσότερο με το ωρολόγιο πρόγραμμα. Το αναλυτικό πρόγραμμα του Γυμνασίου προβλέπει μία ώρα για τη διδασκαλία του Κυκλαδικού πολιτισμού ενώ η διδακτική μας προσέγγιση δεν είναι δυνατόν να ολοκληρωθεί πριν το δίωρο και πάλι με επιλογή δραστηριοτήτων. Ένα μάθημα που στηρίζεται σε διαδικτυακές πηγές διατηρεί μεγάλες πιθανότητες να αντιμετωπίσει πρόβλημα καθυστέρησης στην εμφάνιση των ιστοσελίδων ιδιαίτερα σε ώρες αιχμής του διαδικτύου. Η αποθήκευση των ιστοσελίδων από την άλλη πλευρά καθιστά τους δεσμούς άχρηστους.

Συγκριτικά με την παραδοσιακή διδασκαλία η συγκεκριμένη προσέγγιση κερδίζει επειδή αξιοποιεί το πλούσιο εικονογραφικό υλικό, δίνοντας στον μαθητή τον πρωταγωνιστικό ρόλο καθώς γνωρίζει τον πολιτισμό μέσα από τα αντικείμενα που σώθηκαν και δεν ακούει απλά τα συμπεράσματα της αρχαιολογικής έρευνας. Το τίμημα εδώ είναι ο χρόνος που αφιερώνουμε στο σχεδιασμό και την εκτέλεση

των δραστηριοτήτων. Απομένει σε εμάς να αποφασίσουμε αν δεχόμαστε να προχωρήσουμε σε αυτήν την επένδυση.

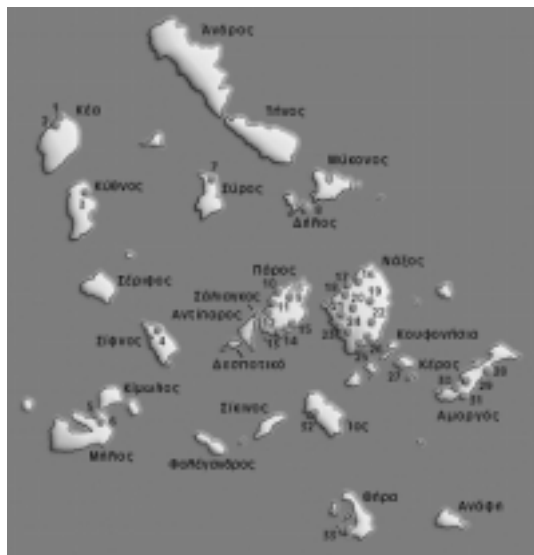
Η διδακτική μας πρόταση φυσικά είναι ανοιχτή σε βελτιώσεις και δεν θεωρείται τελικό προϊόν. Άλλωστε αυτό που περισσότερο χάρηκαν οι καθηγητές ήταν η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ συναδέλφων διαφορετικών σχολείων πάνω σε δραστηριότητες που απευθύνονταν στους μαθητές τους. Η εξέλιξη του ηλεκτρονικού αλφαριθμητισμού των καθηγητών όπως και η τεχνολογική ωρίμανση και απλοποίηση των υπολογιστικών εργαλείων πιστεύουμε ότι θα διευκολύνει τη διαδικασία σχεδιασμού εφαρμογών που θα υποστηρίζει την ιστορική σκέψη.

Φύλλο εργασίας με ενδεικτικές δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν

1. (Δραστηριότητα καταγραφής και ταξινόμησης)

Περιηγηθείτε στα Μουσεία των νησιών . Ποιο είναι το υλικό κατασκευής ειδωλίων και αγγείων που κυριαρχεί; Γιατί πιστεύετε ότι κυριαρχούν τα συγκεκριμένα υλικά; Δικαιολογείστε την άποψή σας.

Θα επισκεφθούμε τα μουσεία : •Ανδρου •Κέας •Σύρου •Τήνου •Μυκόνου •Πάρου •Νάξου •Μήλου •Αμοργού • Θήρας • Ίου από την ιστοσελίδα του Υπουργείου πολιτισμού όπως και το Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης.

2. (Δραστηριότητα άσκησης στην παρατήρηση) Παρατηρήστε το χάρτη των Κυκλάδων. Πιστεύετε ότι η συγκεκριμένη διαμόρφωση του νησιωτικού συμπλέγματος επηρέασε τον Κυκλαδικό πολιτισμό; Από πού πήρε το όνομά του το νησιωτικό αυτό σύμπλεγμα;

3. (Δραστηριότητα παρατήρησης και διατύπωσης υπόθεσης)

Παρατηρήστε τα τηγανόσχημα αγγεία.

Μπορείτε να σκεφθείτε ποια ήταν η χρησιμότητά τους;

4. Παρατηρείστε τα συγκεκριμένο αγγεία.
Μπορείτε να σκεφθείτε ποια ήταν
η χρησιμότητά τους;

5. (Εξαγωγή πληροφοριών από
ευρήματα)

Τι πληροφορίες μπορούμε να πάρουμε για τα όργανα της εποχής από τα ειδώλια
των μουσικών;

περιγραφή)

(Άσκηση στην

Επιλέξτε ένα ειδώλιο που σώζεται ολόκληρο και προσπαθήστε να το περιγράψετε.

(Άσκηση στην επιλογή)

Θεωρείστε ότι είστε αναγκασμένοι να διασώσετε μόνο πέντε αντικείμενα από το
σύνολο των ευρημάτων που φυλάσσονται στα μουσεία των νησιών. Ποια θα ήταν
αυτά ; δικαιολογήστε τις επιλογές σας.

(Δραστηριότητα σύνθεσης κειμένου)

Αφού δείτε την παρουσίαση «Το τετράδιο των Κυκλάδων» να ετοιμάσετε ένα
σύντομο κείμενο όπου θα παρουσιάζετε τον Κυκλαδικό πολιτισμό δίνοντας έμφαση
στα ευρήματα του νησιού σας.

Modigliani (Άσκηση στην παρατήρηση & σύγκριση)
Παρατηρείτε ομοιότητες; Προσπαθήστε να τις καταγράψετε.

